

lze prostým poukazem na ustanovení odst. 2 § 1 zmocň. zák., kde vypočítány jsou poměry, na jejichž úpravu se zmocnění nevztahuje, a jež tedy vláda nařízením upravití nesmí. K poměrům tam taxativně vyjmenovaným však poměr, o který v našem nařízení jde, nikterak nenáleží. Kdyby ovšem nařízení vybočovalo z rámce zmocnění, porušujíc zákaz cit. odst. 2 § 1, —v kteréž příčině musí soud platnost jeho zkoumati, protože přestoupí-li tuto mez, platnost zákona nemá, ba jest přímo contra legem cit. odstavce, — nebylo by lze k němu hleděti. Poněvadž tedy není v zmocňovacím zákoně zakázáno, opatření nařízení na základě něho vydaná působností zpětnou, jest ustanovení § 1. odst. 1 cit. nař., že drahotní přirážku, jím ustanovenou, lze vybíratí (jen) z pojištění uzavřených před jeho účinností, platné, třeba že tu jde o zpětný účinek, ano se to dotýká práv smluvních již nabytých.

Na výklad dovolání, že Stálý výbor nemůže dle, odst. 8 lit. a opatřením svým ukládati občanům trvalé finanční povinnosti, a že to musí platiti i pro vládní nařízení našeho druhu, ježto prý zákonodárná pravomoc vlády nemůže býti širší než moc Stálého výboru, dlužno odvětiti, že ustanovení má na mysli, jak z celého odstavce, jenž i jinak jen o veřejnoprávních opatřeních mluví, zřejmě plyne, jen trvalé finanční povinnosti státoobčanské (argum. zvláště slovo »občanům«) tedy veřejnoprávní, jež ovšem i zákon zmocňovací v odst. 2. § 1 vylučuje, nepřipouštěje nařízením zatěžování jednotlivců veřejnými dávkami, že však to na úpravu poměrů soukromoprávních nijak se nevztahuje.

Rovněž tak nemístna je analogie odst. 15 § 54 úst. listiny, dle něhož opatření Stálého výboru pozbývá platnosti, nebylo-li sněmovnami schváleno do 2 měsíců od té doby, co se sešly. Na nařízení vydaná dle zmocňovacího zákona nelze to rozšiřovati, protože zmocňovací zákon v § 3 podrobně a přesně stanoví, kdy nařízení platnosti pozbývá, a ustanovení to ovšem svým obsahem liší se od dotčeného ustanovení listiny ústavní.

Rozhodnutí ze dne 30. ledna 1923 č. j. R v-I 716/22-1.

Schin.

Zločin dvojnásobného manželství dle §u 206 tr. zák. není deliktem trvajícím, nýbrž okamžikovým; promlčení jeho počíná, tedy okamžikem formálního uzavření bigamického manželství.

Nejvyšší soud uznal jako soud zrušovací, po veřejném líčení o zmateční stížnosti obžalovaného Josefa B. do rozsudku

krajského soudu v Č. Budějovicích ze dne 6. září 1921, č. j. Vr. 1210/21/17, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem dvojnásobného manželství dle § 206 tr. z., takto právem:

Zmateční stížnosti se vyhovuje, rozsudek jako zmatečný se zrušuje a obžalovaný Josef B. se sprostuje dle § 259 č. 3 tr. ř. od obžaloby, že dne 12. srpna 1902 v N. H. vešel, jsa 25. ledna 1886 s dosud žijící Marií, rozenou V. oddán, v manželství s Klárou, rozenou S., které svůj stav manželský zatajil, čímž spáchatí měl zločin dvojnásobného manželství dle § 206 tr. z.

Důvody: Zmateční stížnosti obžalovaného Josefa B., opírající se o důvod zmatku č. 9 b) § 281 tr. ř. nelze upříti oprávnění. Ač po stránce objektivní i subjektivní není pochyby o tom, že obžalovaný Josef B. dopustil se tím, že pojal dne 12. srpna 1902 dle katolického ritu za manželku Kláru S., byv před tím, dne 25. ledna 1886 manželsky dle katolického ritu oddán s dosud žijící Marií, rozenou V., zločinu dvojnásobného manželství dle § 206 tr. z., přece dlužno námitku obžalovaného, že trestnost činu tohoto zanikla promlčením, uznati za důvodnou.

Z ustanovení § 206 tr. z. plyne, že zločinu tam vyznačeného dopustí se osoba, která jest již manželsky oddána, tím, že uzavře za trvání prvního manželství manželství nové. Čin se dokonává uzavřením t. j. slavnostním prohlášením svolení k manželství druhému, které se stalo formou v době uzavření zákony vyžadovanou. Promlčení trestního činu dle platného práva počíná se okamžikem spáchaní jeho. Jest proto důležité rozluštití otázku, kdy při zločinu dvojnásobného manželství jest pokládati trestný čin za spáchaný. A tu rozeznává theorie mezi delikty trvajícimi (Dauerdelikte) a delikty okamžikovými (Zustandsdelikte).

Delikty trvající charakterisují se tím, že ke spáchaní jejich se vyžaduje činnosti déle trvající, a teprve uplynutím doby ke spáchaní potřebné jest delikt realizován. Tak jest tomu na př. u zločinu omezování osobní svobody dle § 93 tr. z., při němž trestný čin se páše tak dlouho, pokud jiné osobě se zabraňuje, dle její vůle ve volném pohybu a teprve, odpadne-li cizí nátlak, jest trestný čin dokonán. Rozhodnutí bývalého nejvyššího soudního dvoru vídeňského č. sb. 302 a 2716 prohlašovala za podstatu zločinu dvojnásobného manželství porušení platného řádu manželského a porušení práv skutečného manžela, a vycházejí z názoru, že trestný stav nepřetržitě pokračuje, pokud ona práva manželská a právní řád jsou rušeny, a ukončuje se v té době, kdy manželský svazek byl kompetentním k tomu

výrokem neb smrtí jednoho z obou manželů rozloučen. Řadila tedy tato rozhodnutí a konstantní tehdejší judikatura zločin dle § 206 tr. z. k deliktům trvalým (Dauerdelikte). Tento názor dle náhledu nejvyššího soudu však nelze udržeti, jelikož se přičí jasnému znění § 206 tr. z., dle něhož zločinná činnost se ukončuje formálním uzavřením manželství. Zločinem dle § 206 tr. z. není společné žití v bigamii, nýbrž zločinem tím jest pouze přivodění onoho protizákonného stavu, jenž se přičí monogamickému pojmu manželství. Takové pojetí ustanovení § 206 tr. z. nelze ovšem uvést v soulad s pojmem deliktu dále trvajících a dlužno proto souhlasiti s převážným názorem literatury (Högel, Stoss, Lamasch, Gross, Finger), která prohlašuje delikt onen nikoliv za trvalý (Dauerdelikt), nýbrž za delikt dále účinkující (fortwirkendes Delikt), a to proto, poněvadž v případě tom est trestný toliko skutek, kdežto v onom stav. Poměr, který se k nezákonně uzavřenému manželství pojí, jest jen účinkem zločinné činnosti dokonané, a jelikož dle našeho platného práva promlčení počíná se okamžikem spáchaného činu (§ 227 tr. z.), dlužno promlčení počítati od realizace v trestní normě popsáního děje, t. j. jak shora bylo dovedeno, od formálního uzavření bigamického manželství. S takového hlediska počalo se promlčení v daném případě dnem 12. srpna 1902. Ježto trestem zločinu dle § 206 tr. z. jest těžký žalář od 1—5 let, obnáší lhůta promlčecí dle § 228 lit. b) tr. z. pět let.

Než promlčení trestního činu prospívá žalovanému jen tenkrát, jsou-li zde mimo dobu promlčení současně uskutečněny i jiné podmínky, které stanoví zákon v §§ 227 a 229 tr. z. Tak ustanovuje zákon v § 227 tr. z., že promlčení nesmí býti přerušeno a vypočítává příkladmo případy, kdy se promlčení přerušuje. V případě, o který jde, vychází ze zjištění rozsudku prvního na jevo, že přerušení promlčení nikterak nenastalo.

Také ostatní podmínky nahoře citovaných ustanovení jsou dány. Zákon vyžaduje v ustanovení § 229 tr. z. lit. a), aby pachatel neměl v rukou žádného z trestných činů plynoucího užitku. Pod slovem užitek rozumí se toliko materiální zisk a nikoliv zisk immateriální. Obžalovaný porušiv manželskou věrnost, porušil pouze immateriální práva manželky. Jestliže pak zákon jako další podmínku vyžaduje, aby pachatel škodu dle svých sil nahradil, tu i tato podmínka jest uskutečněna, jelikož pachatel materiálního zisku neměl a zločin tudíž náhradu immateriální škody dle své povahy nevyžaduje, jiná škoda snad vzniklá pak nepřichází v úvahu. Tyto podmínky promlčení co otázky právní jest

oprávněně posuzovati a zjišťovati soud zrušovací. Rozsudek dále zjišťuje, že obžalovaný po dobu promlčecí neuprchl do ciziny a teprve v roce 1914, jsa odveden k válečným úkonům, odebral se do Vídně, která v době promlčecí cizinou nebyla. (§ 229 lit. c) tr. zák.).

Rozsudkem nalézacího soudu je konečně zjištěno, že obžalovaný od 20 let žil život pořádný, bezúhonný, čímž jest dána i poslední podmínka § 229 d) tr. z. Se zřetelem na tyto vývody uplynula doba promlčecí dne 12. srpna 1907.

Za takto zjištěných okolností nebylo zapotřebí zrušený rozsudek za účelem doplnění ve směru dalšího zjištění vracetí soudu první stolice, nýbrž bylo lze vynéstí ihned rozsudek zprošující § 288 tr. ř.

Rozhodnutí nejv. kas. soudu ze dne 15. ledna 1923, Kr 1212-21.

Adv. Dr. Teller.

L I T E R Á R N Í Z P R Á V Y.

Dr. Karel Jiří Wurzel: **Das juristische Denken.** 2. vydání. Moritz Perles, Vídeň a Lipsko 1924.

Ačkoliv první vydání spisu vyšlo před dvaceti léty, neztratily postřehy Wurzelovy nikterak zajímavosti.

V úvodě zdůrazňuje, že jeho úkolem je pouze vyšetřiti a zobraziti skutečnosti, kdežto jinak právník kloní se vždy spíše k nazírání teleologickému. Tohoto cíle hledí pak dosáhnouti rozbohem zvláštností právníckého myšlení, podáváje tu jakousi psychologii aplikace právních norem.

Dotknuv se stručně běžných pouček a metod vykládacích, přistupuje k vlastnímu rozboru. Konstatuje, že úkol právníka během doby omezil se na to, aby poznal a sledoval nejjemnější pokyny zákonodárcovy, tedy aby právní pravidla již nalezená a formulovaná aplikoval. Vyloučeno bylo tvoření právních předpisů z oboru právní vědy s výjimkou po všech legislativně-technických. Ani zjišťování skutečností není prý právníckou činností.

Spisovatel sám spatřuje charakteristickou známku právníckého myšlení v projekci pojmu právního ve skutečnost. Projekci dlužno zařaditi uprostřed mezi subsumpci a analogii. Kdežto starší logika představovala si pojmy jako přesně omezené veličiny, novější nauka si uvědomuje, že pojem nelze si nikdy představití s jeho plným logickým obsahem, nýbrž že vždy